

۱۳۷۶۴۴۳

۹۵,۲,۱۸
الله و رسول

نیکلای گوگول

نفوس مرده

برگردان:

پرویز شهدی

سرشناسه:

گوگول، نیکلای واسیلیویچ، ۱۸۰۹-۱۸۵۲ م.

Gogol, Nikolai Vasil'evich

عنوان و نام پدیدآور:

نفوس مرده / نیکلای گوگول؛ برگردان: پرویز شهدی.

مشخصات نشر:

تهران: نشر به سخن، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری:

۵۲۸ ص.

شابک:

978 - 600 - 7987 - 02 - 5

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب در اصل به زبان روسی است که از متن فرانسه تحت عنوان

"Les Ames mortes" به فارسی ترجمه شده است.

موضوع:

داستان‌های روسی - قرن ۱۹ م.

شناسه افزودن:

شهدی، پرویز، ۱۳۱۵ - ، مترجم.

رده‌بندی کنگره:

PG ۳۳۷۳ / م ۴ ۱۳۹۴

رده‌بندی دیویی:

۸۹۱ / ۷۳۳

شماره کتابشناسی ملی:

۴۰۳۹۴۴۹

انتشارات مجید

نشر به سخن

تهران، انقلاب، خ ۱۲ فروردین، خ لیافی، اردیبهشت، ۲۴۰

تلفن: ۶۶۴۹۵۷۱۳ - ۶۶۴۹۱۵۸۸

نیکلای گوگول

نفوس مرده

برگردان: پرویز شهدی

چاپ اول، تهران، ۱۳۹۵ ه. ش.

۱۱۰۰ نسخه

لیتوگرافی گلپاگرافیک، چاپخانه‌ی جام طلایی

همه‌ی حقوق محفوظ است.

شابک: ۵ - ۰۲ - ۷۹۸۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ناشر همکار: انتشارات مجید

www.majidpub.com

۴۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۵	پیش‌گفتار متقدم
۹	بخش نخست
۳۴۷	بخش دوم
۳۴۹	قطعه‌ی نخست
۴۷۹	قطعه‌ی دوم

پیش‌گفتار مترجم

گوگول را من و هم‌سن و سال‌هایم از دوران جوانی، از آن زمان که نمایش‌نامه‌های «نیل و بازرس» او در تماشاخانه‌های معتبر تهران، مثل تأثر فردوسی و «دیوانه‌ها» هدایت و کارگردانی عبدالحسین نوشین و به وسیله‌ی بازیگران و بازیگرانی که می‌شدند، می‌شناختیم. ترجمه‌ی کتاب‌های: «تاراس بولبا» و «فراموشی سپرده» به این آشنایی افزود. زمانی بود که روزنامه‌ها، نویسندگان و مترجمان از آزادی نسبی برخوردار بودند، اگرچه حکومت وقت این آثار و این نویسندگان، از جمله گورکی را که از همه معروف‌تر بود بر نمی‌تافت.

گذشت زمان، مثل بسیاری چیزهای دیگر، خواست فراموشی را روی آثار ترجمه‌شده‌ی گوگول نشانده و این بزرگ‌ترین طعن‌نویس روسیه به دست فراموشی سپرده شد. نسل جوان، به‌ویژه پس از انقلاب، با آثار و روش‌های جدیدی آشنا شد، در نتیجه نه تنها گوگول و آثار او، بلکه بسیاری از نویسندگان کلاسیک که شهرت و اعتبار جهانی دارند از نظرها محو شدند.

گوگول متولد ۱۸۰۹ است، اگرچه در زمان حمله‌ی ناپلئون، یعنی ۱۸۱۲ کودکی بیش نبوده، اما بعدها در نوجوانی و جوانی آثار به جا مانده از آن را در وضعیت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشورش دیده است؛

هم چنین دوران دیکتاتوری سخت گیرانه‌ی نیکلای اول را، روسیه در زمان او دچار فساد، رشوه خواری، ظلم و بیداد مالکان و اشراف نسبت به توده‌ی مردم بوده است. نویسنده موشکافانه، با طنزی تلخ همه‌ی این نارسایی‌ها، فسادهای مالی و اخلاقی، به ویژه در ارکان و سازمان‌های دولتی را در قالب شخصیتی جاه طلب و بول دوست به نام چیچیکوف که در ادبیات روس شبیه ابلومف، شهرت خاصی پیدا کرده و بعد هم در چهارچوب ماجرای مسخره، یعنی خریدن رعیت‌های مرده‌ای که انسان از آمار زنده‌ها حذف شده و از آن‌ها برای گرو گذاشتن در بنگاه رهنی و گنجان ام می‌توان استفاده کرد، آورده است. چیچیکوف ضمن سفرهای که می‌کند، با شخصیت‌هایی بر می‌خورد که نماینده‌ی طبقه‌های روسیه می‌تواند. نحوه‌ی زندگی، سنت‌ها، بی‌عدالتی‌ها، روحیه‌هایی گاه مسخره‌ناک و به‌طور خلاصه تصویر بسیار دقیق و تمام نمایی است از زندگی مردم روسیه در آن زمان.

گوگول در نمایشنامه‌هایش نیز همین سیوه‌ی طنز تلخ را به کار می‌برد، به‌طور مثال در نمایشنامه‌ی «شنل زندگی ناگوار مستخدمی به تصویر کشیده شده که به مویی بند است و کم شدن یک شنل چنان حادثه‌ی بزرگی به شمار می‌رود که سرنوشتش را دگرگون می‌کند. نمایشنامه‌ی «بازرس» که حمله به دستگاه‌های دولتی و اشاره به رواج دزدی، رشوه خواری و پایمال کردن حق و حقوق مردم است، نمایشنامه‌ای ضد رژیم به شمار آمد. «تاراس بولبا» اثری حماسی است که در پناه‌ی مدارک تاریخی و ملی اوکراین نوشته شده و شکاف عظیمی را که بین این ملت و ملت روس وجود دارد و ما امروز هم با دخالت‌های خودسرانه و تجاوزکارانه‌ی روسیه آثارش را می‌بینیم، نشان می‌دهد.

آشنایی گوگول با پوشکین و تأثیرپذیری از او نقش بزرگی، هم در زندگی‌اش و هم در آثارش به جای گذاشت. متأسفانه مرگ زودهنگامش مانع از این شد که آثار بیش‌تری از خودش به جا بگذارد.

همه‌ی نویسندگان هم‌دوره‌ی گوگول و نویسندگان پس از او کوشیده‌اند روسیه‌ی فرورفته در ظلمت جهل قرون وسطایی را به مردم دنیا بشناسانند. تبلور این تلاش و کوشش را ما در پدید آمدن نویسندگانی بزرگ با شهرت جهانی و آثاری جاودانه و فراموش‌نشدنی می‌بینیم، نویسندگانی که گاه از نظر گستردگی و عمق اندیشه به سایر کشورهای پیش‌رفته‌ی اروپا برتری یافته‌اند؛ پوشکین، لرمونتف، تولستوی، داستایوفسکی و بسیاری نویسندگان و اندیشمندان دیگر. اما ویژگی اندیشه‌ها و کارهای گوگول را که با دقتی چنین موشکافانه جامعه‌ی روس را کالبدشکافی می‌کند و در معرض دید و آگاهی دیگران قرار می‌دهد، در کم‌تر نویسندگانی از موطئ‌الناس می‌یابیم. او مانند استادی جامعه‌شناس، در قالب طنز و به تخیل گرفتن افکار و شیوه‌های زندگی مردمان وسیع‌ترین کشور دنیا، جان‌انسان را به شرافت و چیره‌دستی هموطنانش را به ما می‌شناساند که نیازی به مراجعه به کتاب‌های تاریخ و جامعه‌شناسی نداریم. در عین حال در قالب قهرمانانش، از پایین‌ترین طبقه‌ی جامعه، یعنی رعیت‌های زرخیز تا بالاترین‌سان، یعنی مالکان بزرگ، ارتشی‌ها، مقام‌های برجسته‌ی دولتی و اعیان و اشراف به حکومت جابرانه و خودکامه‌ی وقت که زمین‌داران و ثروتمندان عوام و دست‌نشانده‌هایش هستند رندانه می‌تازد. اهمیت این شاهکار به‌جامانده‌ی گوگول فقط در شناساندن و تجزیه و تحلیل مردم روسیه نیست، بلکه درس بزرگ و روشن‌بینانه‌ایست برای همه‌ی مردم دنیا که کم‌وبیش چاه‌های نارسایی‌ها، فسادها و ظلم و جورهای حکام خودکامه‌ای هستند که مانند زالو به جان‌شان افتاده و خون‌شان را تا آخرین قطره می‌مکند.